

TÜRKİYE’NİN PKK/PYD TERÖR ÖRGÜTÜ İLE MÜCADELESİNDE SURİYE: TARİHSEL PERSPEKTİF VE GÜNCEL GELİŞMELER IŞIĞINDA BİR DEĞERLENDİRME

Türkiye’s Counterterrorism Efforts Against the PKK/PYD in Syria: A Historical and Contemporary Analysis

TÜRKİYE ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Makale Geliş Tarihi: 22.01.2025

Makale Kabul Tarihi: 26.04.2025

Araştırma Makalesi

Künye: Güven, F. N. (2025). Türkiye’nin PKK/PYD terör örgütü ile mücadelesinde Suriye: Tarihsel perspektif ve güncel gelişmeler ışığında bir değerlendirme. *TÜRKAD*, 2 (3), s. 23-44.

Fatma Nur GÜVEN*

* Dr. Araştırmacı, İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Malatya/Türkiye.
fatmanur.ozdemir@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5136-8516

Content of this journal is licensed under
a Creative Commons Attribution-
Noncommercial 4.0 International License.

Özet

Bu makale, Türkiye’nin PKK/PYD terör örgütüne karşı yürüttüğü mücadelenin Suriye boyutunu tarihsel perspektif ve güncel gelişmeler açısından analiz etmeyi amaçlamaktadır. 1970’li yılların sonlarında ortaya çıkan PKK, kuruluşundan itibaren büyük bir değişim ve dönüşüm geçirmiştir. 1980’li yıllardan itibaren Suriye’de varlık göstermeye başlayan örgüt, Esad rejimiyle farklı dönemlerde değişen ilişki biçimleri geliştirmiştir. PKK’nın Suriye’de barınması ve Esad rejiminin PKK’ya lojistik destek sağlaması Türkiye-Suriye ilişkilerinde uzun yıllar gerginliğe neden olmuştur. PKK/PYD’nin Esad rejimiyle zaman zaman çatışmalı ancak çoğunlukla stratejik iş birliğine dayalı ilişkiler geliştirmesi, Türkiye’nin Suriye politikasının büyük ölçüde bu örgütle mücadele ekseninde şekillenmesine neden olmuştur. Suriye’nin iç savaşa evrilmesiyle PYD’nin, Esad rejimi ile ortaklık temelinde ilişkiler geliştirerek Suriye’nin kuzeyinde hakimiyet sağlaması Türkiye için ciddi güvenlik tehditleri ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda Türkiye, Suriye sınırında oluşan terör koridorunu engellemek amacıyla bir dizi sınır ötesi askeri operasyon gerçekleştirmiştir. Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı ve Bahar Kalkanı operasyonları Türkiye’nin askeri kapasitesini sahada aktif şekilde kullanma iradesinin somut göstergeleri olmuştur. 2024 yılı ise Suriye’de önemli bir dönüm noktası olmuş ve 2011’den itibaren devam eden iç savaş Esad rejiminin devrilmesiyle sonuçlanmıştır. Rejimin düşmesinden sonra Suriye’de yaşanan gelişmeler, yeni Şam yönetimi ile SDG arasında imzalanan anlaşma Türkiye’nin ulusal güvenliğini doğrudan ilgilendirmektedir. Suriye, Türkiye’nin terörle mücadelesinde merkezlerden biridir ve geçmişte olduğu gibi günümüzde de dış politika öncelikleri arasında önemini korumaya devam etmektedir. Bu çalışmada tarihsel ve betimsel yöntemlerle yapılan analiz sonucunda, rejimin devrilmesinin Türkiye’ye bazı jeopolitik avantajlar sağladığı ancak yeni yönetim ile SDG arasındaki iş birliğinin terör tehdidini ortadan kaldırmadığı görülmüştür. Bu nedenle Türkiye’nin, mevcut gelişmeler karşısında dikkatli ve ihtiyatlı bir politika izlemeye devam etmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Terör, Suriye, PKK/PYD Terör Örgütü, Terörle mücadele.

Abstract

This article aims to analyze the Syrian dimension of Türkiye’s struggle against the PKK/PYD terrorist organization from both a historical perspective and in light of recent developments. Emerging in the late 1970s, the PKK has undergone significant transformation and evolution since its foundation. From the 1980s onwards, the organization began to establish a presence in Syria, developing varying forms of relations with the Assad regime over different periods. The PKK’s sheltering in Syria and the logistical support it received from the Assad regime caused prolonged tensions in Turkish-Syrian relations. The PKK/PYD’s relationship with the Assad regime—characterized by occasional conflict but predominantly strategic cooperation—has played a significant role in shaping Türkiye’s Syria policy around the axis of counterterrorism. With the outbreak of civil war in Syria, the PYD strengthened its presence in northern Syria by fostering partnerships with the Assad regime, posing serious security threats to Türkiye. In response, Türkiye launched a series of cross-border military operations to prevent the formation of a terrorist corridor along its southern border. Operations Euphrates Shield, Olive Branch, Peace Spring, and Spring Shield stand as concrete manifestations of Türkiye’s determination to utilize its military capacity actively on the ground. The year 2024 marked a turning point in Syria, as the civil war that had continued since 2011 culminated in the fall of the Assad regime. The developments following the regime’s collapse, particularly the agreement signed between the new government in Damascus and the Syrian Democratic Forces (SDF), have direct implications for Türkiye’s national security. Syria remains one of the central arenas in Türkiye’s counterterrorism efforts and continues to retain its significance as a foreign policy priority, just as it has in the past. This study, through historical and descriptive methods, concludes that while the fall of the regime has provided Türkiye with certain geopolitical advantages, the cooperation between the new Syrian administration and the SDF has not eliminated the terrorist threat. Therefore, it is concluded that Türkiye must continue to pursue a cautious and prudent policy in light of current developments.

Keywords: Türkiye, Terrorism, Syria, PKK/PYD Terrorist Organization, Counterterrorism.

Giriş

1970’lerin sonlarında ortaya çıkan PKK, kuruluşundan günümüze kadar ideolojik, örgütsel ve stratejik açıdan büyük dönüşümler geçirmiştir. İlk dönemlerinde Marksist-Leninist bir anlayışla bağımsız bir Kürt devleti kurmayı amaçlayan PKK, zaman içerisinde daha esnek ve pragmatik bir yapıya bürünerek kimlik temelli özyönetim anlayışını benimseyen bir çerçeveye evrilmiştir. Bu dönüşüm sürecinde terör örgütü lideri Abdullah Öcalan’ın yakalanması, Soğuk Savaş sonrası uluslararası sistemde meydana gelen değişimler ve bölgesel gelişmeler belirleyici rol oynamıştır.

1980 yılından itibaren Suriye’de varlık gösteren PKK, Hafız Esad rejimi tarafından Türkiye’ye karşı bir baskı unsuru olarak kullanılmaya başlamıştır. PKK ve Suriye arasındaki ilişki iki tarafın da çıkarları doğrultusunda şekillenmiştir. 1990’lı yılların sonunda ise Türkiye’nin baskıları sonucu Abdullah Öcalan’ın sınır dışı edilmesiyle Türkiye-Suriye ilişkileri gelişmeye başlamıştır. Suriye, PKK’ya ait üsleri kapatıp örgüte karşı daha mesafeli bir duruş sergilese de PKK varlığını dolaylı yollardan sürdürmüştür. 2011 yılında ise Suriye’nin savaşa sürüklenmesiyle PKK’nın Suriye’deki yapılanması PYD (Demokratik Birlik Partisi) ile onun silahlı kanadı YPG (Halk Savunma Birlikleri), ülkenin kuzeyinde oluşan otorite boşluğundan faydalanarak büyük bir alanı fiili olarak kontrol etmeye başlamıştır. ABD öncülüğündeki koalisyon güçlerinin IŞİD’e karşı mücadelede YPG ile kurduğu taktiksel ortaklık, örgütün askeri kapasitesini artırmasının yanı sıra uluslararası meşruiyet arayışına da ivme kazandırmıştır. Türkiye açısından ise bu durum, ulusal güvenlik tehdidinin sadece ülke içi dinamiklerle sınırlı olmadığını, terörle mücadelenin sınır ötesinde de gerekli olduğunu göstermiştir. PKK’nın Suriye kolu PYD’nin sınır boyunca bir koridor oluşturma çabası, Türkiye’yi hem askeri hem diplomatik alanda çok katmanlı bir mücadeleye sürüklemiştir.

2024 yılı, Suriye açısından kritik bir dönüm noktası olmuş, muhalif unsurların başlattığı operasyon neticesinde Beşar Esad rejimi devrilmiş ve yerine Ahmet eş-Şara liderliğinde bir geçiş hükümeti kurulmuştur. Bu gelişme, Suriye’deki güç dengelerinde radikal bir değişimi beraberinde getirirken, PKK/PYD açısından da ciddi bir kırılma noktası teşkil etmiştir. Rejimin devrilmesiyle örgüt, hem siyasi hem de askeri açıdan önemli kayıplar yaşamış; Şam’daki geçici yönetim ile SDG (Suriye Demokratik Güçleri) arasında 2024 yılı sonunda imzalanan anlaşma örgütün hareket alanını daraltmıştır. Bu anlaşma, SDG’nin Suriye merkezî yönetimiyle koordineli bir yapı içinde nasıl hareket edeceği sorusunu gündeme getirmiş ve PKK/PYD’nin gelecekteki pozisyonu hakkında belirsizlik ortaya çıkarmıştır. Bu gelişmeler, Türkiye’nin Suriye’deki terörle mücadelesinde yeni bir döneme girildiğini göstermektedir. Geçmişten günümüze PKK/PYD’nin evrimi, Suriye bağlamındaki faaliyetleri ve uluslararası sistemdeki gelişmeler, Türkiye’nin güvenlik ve dış politika önceliklerini doğrudan etkilemeye devam etmektedir. Suriye, Türkiye açısından sadece komşu bir ülke değil; aynı zamanda ulusal güvenliğin sınır ötesindeki bir uzantısıdır.

Bu bağlamda çalışmada Türkiye’nin Suriye’de PKK/PYD ile mücadelesinin tarihsel perspektif ve güncel gelişmeler ışığında analiz edilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda çalışmada öncelikle PKK/PYD’nin ortaya çıkışı, değişimi ve dönüşümü incelenecektir. Sonraki bölümde Suriye’de PKK/PYD varlığının tarihsel arka planı ele alınacaktır. Türkiye’nin Suriye’de terörle mücadelesine yer verildikten sonra ise güncel gelişmeler ışığında Türkiye’nin Suriye’de PKK/PYD ile mücadelesi analiz edilecektir.

1. PKK/PYD’nin Ortaya Çıkışı, Değişimi ve Dönüşümü

PKK (Partiya Karkeren Kurdistan, Kürdistan İşçi Partisi), 1970’li yıllarda ortaya çıkan, 1978 yılında Abdullah Öcalan önderliğinde kuruluşunu ilan eden bir terör örgütüdür. PKK, Türkiye’nin güneydoğusunda dağlık gerilla kamplarında değil başkent Ankara’da ortaya çıkmıştır. Öcalan önderliğinde kurulan örgütün misyonu gerilla savaşı yoluyla komünist devrim gerçekleştirmek ve ayrı bir Kürt devleti kurmaktır (Criss, 1995). Başlangıçta Marksist-Leninist bir çizgide örgütlenen PKK, Türkiye Cumhuriyeti devletine karşı silahlı devrim yoluyla bağımsız bir Kürdistan devleti kurmayı hedeflemiştir. PKK Tüzüğü’nde “Kürdistan üzerindeki sömürgeci egemenliğe ve gerisindeki emperyalizmin etkilerine son vermek, Kürdistan’daki çağdışı kalıntıları tasfiye etmek, bağımsız ve birleşik bir Kürdistan’da demokratik bir halk yönetimini kurmak ve ilerici insanlığın bir parçası olarak sınıfsız topluma doğru ilerlemek” (PKK Program ve Tüzüğü, 1995) örgütün temel amacı olarak belirlenmiştir. Türkiye, Irak, İran ve Suriye’nin belli bölgelerini içerisine alan sözde bağımsız Kürdistan’ın kurulması örgütün nihai hedefidir. Marksist-Leninist ideolojiyle kurulsa da bu ideolojiye aykırı şekilde etnik yapıya dayalı bir devlet kurmayı amaçlayan PKK, yöntem olarak da emperyalist ülkelerle işbirliğini seçmiştir (Yanarışık ve Kıyıcı, 2022). PKK faşistleri, devletin ajanları ile onu destekleyenleri ve sömürücü Kürt toprak ağalarını düşman olarak ilan etmiştir (McDowall, 2007). Kuruluş yıllarında silah ve militan açısından yetersiz olan örgüt, ekonomik kaynaklarını yasa dışı yollarla elde etmiştir. Bu dönemde gerçekleştirilen kuyumcu soygunları, uyuşturucu kaçakçılığı ve fidye olayları ile faaliyetlerini finanse etmeye çalışmıştır (Criss, 1995).

PKK’nın karar alma mekanizması, tüzükte belirtildiği üzere demokratik merkeziyetçilik ilkesine dayanmaktadır. Buna göre, örgütün en üst karar organı kongredir. Parti kongresi parti program ve tüzüğünü kabul eder, değiştirir ve partinin dönemsel politikalarını belirler. Kongreye tüm parti örgütlerinden seçilmiş delegeler katılır ve kongre delegelerin üçte ikisinin katılımıyla 4 yılda bir toplanır. Partide örgütsel işleyiş demokratik merkeziyetçilik esasına göre belirlenir. Bütün birimler üstten aşağıya talimat, aşağıdan yukarıya rapor vermekle yükümlüdür (PKK Program ve Tüzüğü, 1995). Örgütün askeri yapılanması ise Türkiye’de faaliyet gösteren PKK ve onun silahlı kanadı olan Halk Savunma Güçleri (HPG), Suriye’de faaliyette bulunan Demokratik Birlik Partisi (PYD) ve onun silahlı kanadı olan Halk Savunma Birlikleri (YPG)/Kadın Savunma Birlikleri (YPJ), İran’da faaliyette bulunan Kürdistan Özgür Yaşam Partisi (PJAK) ve onun silahlı kanadı olan Kürdistan Özgürlük Güçleri (YRK)/Kadın Savunma Güçleri (HPJ) şeklindedir (Yanarışık ve Kıyıcı, 2022).

PKK, ilk silahlı saldırısını 15 Ağustos 1984’te Eruh ve Şemdinli’de gerçekleştirmiştir. Bu tarihten itibaren örgüt, silahlı mücadeleyi artırarak faaliyetlerini sürdürmüştür. PKK’nın saldırılarında ölen sivillerin büyük bölümünü Kürt kökenli vatandaşların oluşturması dikkat çekicidir. PKK’nın Kürtleri öldürmesinde 3 temel amaç vardır. Birincisi;

PKK'nın güçlü bir örgüt olduğunu halka göstermek ve onları devlete karşı isyana teşvik etmektir. İkincisi, halka pasif kaldıkları sürece PKK tarafından düşman olarak görülecekleri ve cezalandırılacakları mesajını vermektir. Üçüncüsü ise PKK'nın asıl hedefi, devletin kendilerine silah verip PKK saldırılarına karşı görevlendirdiği köy korucularıdır (Criss, 1995). PKK'nın eylemlere başlamasından sonra köy koruyucuları PKK için yeni bir tehdit haline gelmiştir. 1960'larda antidemokratik olduğu için kaldırılan köy koruyuculuğu sistemi yeniden hayata geçirilmiş ve 1985'te köy koruyucusu sayısı 13 bine ulaşmıştır (Marcus, 2007). PKK, yalnızca bireysel korucuları öldürmekle kalmamış, aynı zamanda kadın, çocuk ve bebekler dahil olmak üzere tüm korucu ailelerini katletmiştir. Örgütün kendi tabanına yönelik bu şiddeti, kontrolü ele alma, korku yaratma ve alternatif yapıları (örneğin koruculuk sistemi) ortadan kaldırma stratejisinin bir parçası olarak değerlendirilebilir.

1990'lı yıllarda Türkiye'nin güneydoğusunda önemli bir etki alanı kazanan PKK, Türkiye için büyük bir sorun haline gelmiştir. Bu dönemde PKK militan sayısını hızla artırmaya başlamıştır. Genç erkek ve kadınları kaçırmak, gençleri örgüte katılmadıkları takdirde öldürmekle tehdit etmek PKK'nın militan toplamak için kullandığı temel yöntemdir. Bölgedeki yüksek doğum oranı ve işsizlik PKK'nın militan devşirmesine yardımcı olmuştur. PKK'nın Türkiye için önemli bir sorun haline gelmesinin bir başka nedeni ise 1983-1989 yılları arasında Başbakan Turgut Özal'ın PKK'yı sadece bir grup eşkiya olarak nitelendirmesidir (Criss, 1995). PKK'nın bu dönemde Avrupa'daki diaspora faaliyetlerini artırması hem finansal hem lojistik destek sağlamasına olanak tanımıştır. Almanya PKK'ya karşı oldukça esnek politikalar izlemiştir (Özcan, 1999). Örgüt, Suriye, İran ve Lübnan'daki kamplarda eğitim olanaklarına ulaşmış; özellikle Suriye'deki Beka Vadisi, örgütün üst düzey kadrolarını barındırdığı bir merkez hâline gelmiştir. Bu durum, PKK'nın sınır ötesi hareket kabiliyetini artırmış ve Türkiye açısından mücadeleyle yalnızca iç güvenlik değil, aynı zamanda dış politika sorunu haline getirmiştir.

1990'lı yılların sonu ise PKK açısından adeta bir dönüm noktası olmuştur. 20 yıl boyunca Suriye'de yaşayan Öcalan, Türkiye'nin baskıları sonucu 1998'de Suriye'yi terk etmek zorunda kalmış, Şubat 1999'da Kenya'da yakalanarak Türkiye'ye teslim edilmiştir. Öcalan'ın yakalanması örgüt içerisinde PKK'nın geleceği ile endişe yaratmış, belirsizlik, panik ve moral bozukluğunun yaşanmasına yol açmıştır.

Öcalan'ın yakalanması ve Türkiye'nin terörle mücadelede alan hakimiyetine geçmesi örgütün alanının daralmasına yol açmıştır (Yanarışık ve Kıyıcı, 2022). Öcalan'ın yakalanmasından sonra panikleyen PKK ideolojik olarak dönüşüm geçirmeye başlamıştır. Liderlerini kaybetmenin getirdiği kriz örgütün ideolojik, siyasi ve örgütsel yapısında köklü değişikliklere yol açmıştır. Daha önce Marksist-Leninist bir çizgide hareket eden PKK, Öcalan'ın yönlendirmesiyle siyaset ve özyönetim gibi kavramlara vurgu yaparak “demokratik konfederalizm” adı verilen bir yaklaşım benimsemeye başlamıştır.

Demokratik konfederalizm, klasik ulus-devlet modelini reddederek yerel meclisler ve doğrudan demokrasiye dayalı bir sistem önermektedir. Dolayısıyla PKK’nın ana hedefi olan bağımsız bir Kürdistan kurma fikri yerine, Türkiye ve diğer Ortadoğu ülkelerinde demokratik özyönetimlere dayalı bir yapı inşa etme düşüncesi ön plana çıkmıştır (Ak-kaya & Jongerden, 2011). PKK’nın geçirdiği bu değişim ve dönüşüm sadece örgüt içi gelişmelerle değil, uluslararası konjonktürle de yakından ilgilidir. Soğuk Savaş’ın sona ermesiyle birlikte Marksist ideoloji dünya genelinde gerilerken diğer taraftan kimlik politikaları öne çıkmaya başlamış, demokrasi ve yerel yönetimler önem kazanmıştır. PKK da bu doğrultuda etnik kimliği öne çıkararak demokratik haklar ve yerel yönetimler gibi konulara ağırlık vermeye başlamıştır.

2000’li yıllarda PKK ideolojik ve örgütsel dönüşümler yaşamaya başlamıştır. 2002 yılında sekizinci kongrede Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi (KADEK) kurulmuştur. 2003’te KADEK feshedilmiş ve yerine Kürdistan Halk Kongresi (KONG-RA-GEL) kurulmuştur. 2005’te Kürdistan Toplumlar Konfederasyonu (KKK) kurulmuş, 2007’de ise bu yapı Kürdistan Topluluklar Birliği’ne (KCK) dönüşmüştür (Barfi, 2016). Bu dönemde PKK yalnızca ideolojik ve örgütsel dönüşümler yaşamamış aynı zamanda bölgesel politikalar ve stratejik hamleler açısından da önemli değişimler geçirmiştir. Bölgesel güç dengeleri içerisinde kendini konumlandırmaya ve yeni müttefikler edinmeye çabalamıştır. Bu dönemde Türkiye’de demokratik siyaset ile silahlı mücadele arasında gidip gelen bir strateji izleyen PKK, Suriye ve Irak’taki gelişmeleri de fırsata çevirerek bölgedeki etkisini artırmak için çaba sarf etmiştir.

2000’li yılların ortalarından itibaren toparlanmaya başlayan PKK, 2011 yılında Suriye’de iç savaşın başlamasıyla ortaya çıkan otorite boşluğundan faydalanarak önemli kazanımlar elde etmeye başlamıştır. PKK’nın Suriye’deki uzantısı olan Demokratik Birlik Partisi (PYD) ve onun silahlı kanadı olan Halk Savunma Birlikleri (YPG), savaşın kaos ortamında etkin bir güç haline gelmiştir. ABD’nin PYD/YPG ile iş birliğine gitmesiyle PKK ve uzantıları bölgede önemli ölçüde etkinliklerini artırmışlardır.

2. Suriye’de PKK/PYD Varlığının Tarihsel Arka Planı

1980’den itibaren Suriye’de varlık gösteren PKK terör örgütü ve uzantılarının Suriye rejimiyle ilişkileri günümüze kadar çeşitli dönemlerden geçmiştir. Suriye’de PKK/PYD varlığının tarihsel arka planının ele alınacağı bu bölümde, PKK-Suriye ilişkilerinin atomisi incelenecektir. Suriye rejimi ile PKK arasındaki dönemler; 1980-1998 vekalet ilişkisi dönemi, 1998-2011 arası çatışma dönemi, 2011-2024 arası dönem ise ortaklık dönemi olarak belirlenmiştir.

2.1. 1980-1998 Arası Dönem

PKK’nın 1980 darbesinden kısa süre öncesinde Suriye’ye geçiş yapmasıyla Hafız Esad rejimle vekalet ilişkisi başlamıştır. Bu dönemin vekalet ilişkisi dönemi olarak ele

alınmasının temel nedeni Suriye rejiminin PKK'yı Türkiye'ye karşı kullanmasıdır (Sarı, 2019). 12 Eylül 1980 askeri darbesi öncesinde PKK liderleri ya darbeyi öngörmeleri ya da sıkıyönetimden dolayı güvenli bir sığınak ihtiyacı nedeniyle Suriye'nin kontrolünde bulunan Bekaa Vadisine yerleşmişlerdir. PKK Bekaa vadisindeki Helve eğitim kampında tam kontrol sağlamıştır. PKK daha sonra kampa Mahsum Korkmaz Akademisi adını vermiş ve bu kamp teröristlere ideolojik ve silahlı eğitimin verildiği en büyük kamp haline gelmiştir. 1980'li yıllarda Suriye, her türlü sol örgüte ev sahipliği yapmış, kamplarda militanlara gerilla savaşı eğitimi verilmiştir (Criss, 1995). 1980'lerden itibaren Suriye ve PKK arasındaki ilişki karşılıklı faydaya dayalı güçlenmeye başlamıştır. PKK, Suriye rejiminin kendisine hareket alanı sağlaması konusunda ve Suriye'deki Kürt kökenli genç nüfusun örgüte kanalize edilmesi hususunda faydalanırken, Suriye rejimi ise Türkiye ile yaşadığı stratejik sorunlar ve Kürt nüfusunun dikkatini ve enerjisini Türkiye'ye karşı çevirmede PKK'dan yararlanmıştır (Sarı, 2019).

Suriye'nin PKK'ya destek vermesinin altında Türkiye ile yaşamış olduğu bir dizi sorun yatmaktadır. Suriye 1939'da referandum sonucu Türkiye'ye katılan Hatay'ın kendisine ait olduğunu savunmaya devam etmiştir. GAP projesi ile Türkiye'nin Fırat ve Dicle nehirlerinde akan suyu kontrol etme gücü Şam rejimini endişelendirmiştir. Bununla birlikte Suriye rejimi kendisine savaş açan Müslüman Kardeşler'in üyelerine Türkiye'nin sığınak olduğunu iddia etmiştir. Bu faktörlerden ötürü Şam rejimi Türkiye'yi baskılamak istemiştir. Ancak Türkiye'ye karşı baskı uygulama seçenekleri oldukça sınırlıdır. Türkiye toprak ve nüfus açısından Şam rejiminin neredeyse beş katı büyüklüğündedir, ABD'nin müttefiki ve NATO üyesidir. Askerî açıdan Türkiye'ye baskı uygulayamayacağını bilen Esad rejimi, Türkiye'nin politikalarını etkileyebilmek için en rasyonel yolun rejimin çıkarlarıyla örtüşen bir grubu kullanmak olduğunu düşünmüştür (Marcus, 2007). Bu doğrultuda da PKK ile vekalet ilişkisi kurarak örgütü çıkarları doğrultusunda araçsallaştırmıştır.

1980'den sonra Suriye'de konuşlanan PKK, burayı üs olarak kullanarak Suriye rejiminden eğitim, finansman ve mühimmat desteği almıştır (Yanarışık ve Kıyıcı, 2022). Karşılıklı fayda temelinde gelişen Suriye-PKK ilişkisi zaman içerisinde derinleşerek devam etmiştir. Suriye'nin PKK ile ilişkileri bizzat Hafız Esad'ın kardeşi Cemil Esad tarafından yürütülmüştür. Suriye rejimi yabancı militan gruplarla diyalogu genellikle istihbarat servisleri ve yerel ağlar aracılığıyla yürütürken Cemil Esad PKK ile özel ilgilenmiş ve Helve kampına ziyaret gerçekleştirmiştir. Türkiye sınırında yer alan Kamışlı'da PKK faaliyetlerini giderek artırmaya başlamıştır (Marcus, 2007). 1987 yılına gelindiğinde PKK Kamışlı, Resulayn, Aynel Arap, Afrin, Halep ve Haseke'de ofisler açmıştır (McDowall, 2007).

Suriye rejiminin Türkiye ve Irak'taki Kürt gruplarına gösterdiği hoşgörü, kendi ülkesindeki Kürt gruplara karşı uyguladığı baskıyla çelişmektedir. Suriye'deki Kürtlerin bağımsızlık talebinden çekinen Şam yönetimi, 1960'larda 120 bin Kürdü vatandaşlıktan

çıkarmış, Kürtlerin mülkiyet edinmeleri ve pasaport çıkarma haklarını ellerinden almıştır (Marcus, 2007). Bu doğrultuda 1990’lar boyunca Hafız Esad rejimi ile PKK’nın çıkarları örtüşmüştür. PKK, Suriye’nin Kürtlerinin olmadığını, burada yaşayan Kürtlerin Türkiye’den gelen mülteciler olduğunu ve Kürtlerin kuzeye geri dönmeleri gerektiğini savunmuştur. PKK’nın bu argümanı Kürt nüfusa vatandaşlık vermek istemeyen Suriye rejiminin de çıkarlarıyla örtüşmektedir. Halbuki Suriye’de uzun süredir yaşayan Kürtler bu toplumun ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir, kendilerini mülteci olarak görmekte ve geri dönüş gibi bir arzuları da bulunmamaktadır (McDowall, 2007).

Ekim 1998’de Türkiye, Suriye sınırına asker yığarak PKK kamplarının kapatılmasını ve Öcalan’ın sınır dışı edilmesini talep etmiştir. Türkiye’den çekinen Suriye, Türkiye’nin taleplerini kabul etmek zorunda kalmıştır. Türkiye ile Suriye arasında 20 Ekim 1998’de Adana Mutabakatı imzalanmıştır. Anlaşma çerçevesinde Suriye, PKK’yı terör örgütü olarak tanımış, PKK’ya verdiği desteği çekmek zorunda kalmış ve Öcalan’ı sınır dışı etmiştir (Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs). Adana Mutabakatı, Türkiye ve Suriye’nin savaşın eşiğinde olduğu oldukça kritik bir dönemde imzalanmıştır. Anlaşma neticesinde Suriye’nin PKK’ya desteği kesmesiyle ilişkiler yumuşama dönemine girmiştir.

Sonuç olarak 1980-1998 arası dönemde PKK ve Suriye arasındaki ilişkiler, karşılıklı yarar ekseninde ancak rejimin denetiminde sürmüştür. Rejim PKK’yı araçsallaştırarak Türkiye’ye karşı vekalet savaşı yürütmüştür. 1998 yılında ise Türkiye’nin kararlı bir duruş sergileyerek Suriye’yi savaşla tehdit etmesi üzerine rejim PKK’yı tasfiye etmeye başlamış ve böylelikle PKK’nın Suriye’deki düşüşü başlamıştır. PKK kadroları Irak’ın kuzeyindeki Kandil Dağlarına çekilmiş ve PKK ile Suriye ilişkilerinde çatışma dönemine geçilmiştir (Sarı, 2019).

2.2. 1998-2011 Arası Dönem

1998 Adana Mutabakatı, Suriye’nin Abdullah Öcalan’ı sınır dışı etmesiyle sonuçlanmış ve Türkiye- Suriye ilişkilerinde yeni bir dönemin kapısını aralamıştır. 1990’lı yıllarda Türkiye’nin Suriye politikası büyük ölçüde, Suriye’nin PKK’ya sağladığı destekten kaynaklanan güvenlik tehdidi algısı etrafında şekillenmiştir. Ancak Türkiye’nin yoğun baskısı neticesinde Öcalan’ın Suriye’den çıkarılmasıyla birlikte, bu tehdit algısında kayda değer bir dönüşüm yaşanmış; ikili ilişkilerde önemli bir normalleşme süreci başlamıştır (Khatib & Al-Barasneh, 2021).

Adana Mutabakatından sonra Türkiye’nin isteği üzerine Şam rejimi PKK’ya baskı uygulamaya başlamış ve bu doğrultuda Türkiye-Suriye ilişkileri büyük ölçüde gelişme göstermiştir (Philips, 2015). Adana Anlaşması ile doğrudan bir telefon hattı kurulmuş, düzenli toplantılar için güvenlik komitesi oluşturulmuştur. 2000 yılında dönemin Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer’in Hafız Esad’ın cenaze törenine katılması, ilişkilerin normalleşmesine dair önemli bir sembolik adımdır. Aynı şekilde, 2000’li yıllarda her iki

ülkenin Irak Savaşı'na karşı ortak bir tutum benimsemesi, siyasi yakınlaşmayı derinleştirmiştir. 2004 yılında Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, Türkiye'ye gerçekleştirdiği tarihi ziyarette Irak'ta bağımsız bir Kürt devletinin kurulmasının hem Suriye'nin hem de Türkiye'nin kırmızı çizgisi olduğunu vurgulamıştır (Hinnebusch, 2013). 2000'li yıllardan Arap Baharı'na kadar Türkiye, Suriye ile ilişkilerini daha geniş bir çerçevede geliştirerek "komşularla sıfır sorun" politikası temelinde şekillendirmiştir (Khatib & Al-Barasneh, 2021).

Öcalan'ın sınır dışı edilmesiyle başlayan bu yeni dönemde PKK'nın Suriye'deki etkinliği gözle görülür biçimde azalmış olsa da tamamen sona ermemiştir. 1998-2011 döneminde Şam yönetimi görünürde PKK'yı desteklememekle birlikte, örgütün Suriye sınırları içerisindeki yapısını tamamen dağıtmamıştır. Bu ortamda PKK, doğrudan silahlı faaliyetlerden ziyade siyasal yapılanmaya yönelmiş ve 2003 yılında, 8. Kongresi'nde alınan kararla, Suriye'de PYD kurulmuştur. (Barfi, 2016). Bu dönemde PKK, yeni yapılanması olan PYD ile birlikte toplumsal tabanını korumaya çalışmıştır.

1998-2011 arası döneme ilişkin bir değerlendirme yapıldığında; bu dönemde PYD aracılığıyla PKK, Suriye'de toplumsal ve ideolojik tabanını koruyarak yeniden yapılanma sürecine girmiştir. Suriye yönetimi, Türkiye ile ilişkilerini geliştirme çabası doğrultusunda PKK'ya karşı daha temkinli bir tavır sergilemişse de örgütün Suriye Kürtleri üzerindeki etkisini sınırlamakta yetersiz kalmıştır. 2000'li yılların ikinci yarısında Türkiye ile Suriye arasında vizelerin kaldırılması, ticaretin artması ve diplomatik diyalogun yoğunlaşması gibi gelişmeler, PKK'nın hareket alanını daraltmış; ancak örgütün faaliyetleri tamamen sona erdirilememiştir. Sonuç olarak, 1998-2011 arası dönem, PKK'nın Suriye'deki doğrudan askeri varlığının zayıfladığı ancak örgütün siyasal ve toplumsal mevcudiyetini PYD aracılığıyla yeniden yapılandığı bir geçiş dönemi olarak değerlendirilebilir. Bu süreç, 2011 sonrası Suriye iç savaşında PYD'nin hızla güç kazanmasının ve özerk yapılar kurmasının zeminini hazırlamıştır. Dolayısıyla, 1998'de Öcalan'ın sınır dışı edilmesiyle başlayan dönem, Suriye'de PKK-PYD çizgisinin dönüşerek yeniden güç kazandığı bir ara evre niteliğindedir.

2.3. 2011 Sonrası Dönem

2011 yılında Suriye'de başlayan iç savaş, PKK'nın Suriye kolu olarak bilinen PYD'ye, daha önce ulaşamadığı düzeyde bir siyasal ve askeri hareket alanı kazandırmıştır. Esad rejimi, ayaklanmaların başlangıcında, ülkedeki istikrarsızlık ortamını yönetebilmek ve iç tehdit algısını dengeleyebilmek amacıyla hapishanelerde bulunan PKK/PYD mensuplarını serbest bırakmış ve binlerce PKK'lı militanın Suriye topraklarına geçişine göz yummuştur (Yanarışık ve Kıyıcı, 2022). Rejim, isyanları bastırabilmek adına kuzey Suriye'nin kontrolünü fiilen PYD'ye devretmiş, bu sayede PYD, "Rojava" olarak adlandırdığı bölgede Afrin, Kobani ve Cezire'de üç kantondan oluşan bir yönetim yapısı ilan etmiştir (Pusane, 2018). Bu süreçte PYD, kuzey Suriye'nin yaklaşık %25'lik bir kısmı

üzerinde fiili kontrol sağlamış ve ciddi bir alan hâkimiyetine ulaşmıştır (Nasrollah vd., 2021). Esad rejimi, kuzey Suriye’yi PYD’ye bırakarak burada konuşlandırması gereken askeri ve lojistik kaynakları diğer cephelere kaydırmayı tercih etmiştir. Aynı zamanda, Türkiye’nin Suriye muhalefetine verdiği destek nedeniyle, Türkiye’nin dikkatini iç savaşın seyrinden ziyade kendi güney sınırına yöneltmesini hedeflemiştir. Böylece Fırat’ın doğusunu kontrol altına alan PKK/PYD, kendi özerk yapısını inşa edebilme yönünde daha önce elde edemediği ölçüde bir fırsat yakalamıştır.

PYD’nin Suriye’deki pozisyonu, 2014 yılında IŞİD’in hilafet ilanı ile birlikte yeni bir evreye taşınmıştır. Irak ve Suriye’de zayıf devlet yapılarının ortaya çıkardığı siyasi, ekonomik ve toplumsal hoşnutsuzluk ortamından faydalanan IŞİD (Ağır vd., 2021), hızla genişlerken ABD’nin bölge politikasına önemli sinyaller göndererek Ortadoğu’daki önceliklerini de yeniden şekillendirmiştir. Bu gelişme, ABD’nin Suriye politikasında Esad rejimini devirmekten ziyade, IŞİD ile mücadeleyi merkezine almasına neden olmuştur (Özdemir, 2024).

ABD IŞİD ile mücadele ve Esad rejimini devirmek için doğrudan askeri müdahale-den kaçınarak bölgedeki vekil güçlerle iş birliği kurma stratejisini benimsemiştir (Barfi, 2016). Değişen önceliği doğrultusunda ilk etapta sınırlı ölçüde destek verdiği Özgür Suriye Ordusu (ÖSO)’nun zayıflamasıyla birlikte, daha örgütlü ve disiplinli yapıya sahip olan PYD’yi tercih edilebilir bir ortak olarak görmeye başlamıştır. Bu çerçevede, ABD, PYD’yi IŞİD ile mücadelede vekil güç olarak kullanmaya başlamış ve bu durum, örgütün uluslararası meşruiyetinin artmasına da katkı sağlamıştır.

2015 yılında ABD’nin yönlendirmesiyle kurulan Suriye Demokratik Güçleri (SDG), PYD’nin meşruiyetini artırmak amacıyla oluşturulmuş çok bileşenli bir yapı olarak ortaya çıkmıştır. SDG’nin askeri omurgasını PYD’nin silahlı kanadı olan YPG oluşturmakta, buna ek olarak Arap ve Süryani unsurlar da çatıda yer almaktadır. ABD, SDG’yi Rakka’nın kurtarılması ve IŞİD’in geriletilmesi sürecinde temel operasyonel partner olarak konumlandırmış ve bu güç aracılığıyla PYD’ye askeri, lojistik ve diplomatik destek sağlamıştır (Barfi, 2016; Aslan vd., 2025).

IŞİD’in önemli ölçüde gerilemesine rağmen, ABD’nin PYD’ye yönelik desteği kesilmemiş; bilakis Fırat’ın doğusunda kalan tüm bölgeler PYD’nin kontrolüne geçmiştir (Sarı, 2019). Bu bölge, aynı zamanda Suriye’nin önemli enerji kaynaklarını barındırmakta olup, PYD bu kaynaklar üzerinde de denetim kurmuştur (Pearson vd., 2018). PYD, zamanla bu bölgelerde vergi toplayan, zorunlu askerlik uygulamaları getiren, eğitim ve yerel güvenlik gibi alanlarda otonom bir yönetim yapısı geliştiren bir yapıya dönüşmüştür (Sarı, 2019). Böylece PYD, sadece rejimin belirlediği sınırlar içerisinde hareket eden bir unsur olmaktan çıkarak, fiili egemenliğe sahip bir aktör haline gelmiştir. Suriye iç savaşı zamanla bir vekalet savaşına dönüşürken, PYD bu süreçten en fazla fayda sağlayan aktörlerden biri olmuştur. Örgüt bir yandan Esad rejimiyle, diğer yandan ise ABD ve Rusya gibi küresel aktörlerle eş zamanlı stratejik ilişkiler kurmayı başarmıştır.

Tarihsel olarak 1980'lerden itibaren Suriye topraklarında varlık gösteren PKK, iç savaşla birlikte ülkenin kuzeyinde hem geniş bir coğrafi alan hem de önemli bir nüfus üzerinde denetim kurarak, rejimle birlikte hareket eden bir "ortak güç" konumuna evrilmiştir. 1998'e kadar PKK ile Şam yönetimi arasında esasen örtük bir vekalet ilişkisi yürütülmekteyken, 2011 sonrası dönemde bu ilişki, karşılıklı faydaya dayalı açık bir stratejik ortaklık biçimini almıştır. Artık PKK/PYD, rejimin denetiminde değil, kendi otonom kontrol sahasında serbestçe hareket edebilen bir yapı hâline gelmiştir.

2011 sonrası dönemde PKK ile Suriye rejimi arasındaki ilişkiler, klasik bir vekalet ilişkisi olmaktan çıkmış; PYD'nin fiili egemenlik kurduğu bir ortaklık modeline dönüşmüştür. Bu süreçte hem iç dinamikler (Esad rejiminin iç savaştaki stratejileri) hem de dış faktörler (ABD ve Rusya'nın bölgesel çıkarları) belirleyici olmuştur. 1980-1998 arasında vekalet temelli iş birliği, 1998-2011 arası dönemde geçici bir kopuş yaşamış; 2011 sonrası ise karşılıklı çıkarlar temelinde stratejik ortaklık formuna bürünmüştür.

3. Türkiye'nin Suriye'de Terörle Mücadelesi

Türkiye'nin Suriye politikası, zaman içinde değişen stratejik öncelikler ve güvenlik tehditleri doğrultusunda evrilmiş; yumuşak güç araçlarından sert güç kullanımına uzanan çok katmanlı bir dönüşüm süreci geçirmiştir. Özellikle 2011 sonrası dönemde Suriye'de meydana gelen gelişmeler, Türkiye'nin güvenlik mimarisinde derin etkiler yaratmış ve Ankara'yı bölgesel bir askeri aktör olarak sahada daha görünür kılmıştır. Bu çerçevede, Türkiye'nin Suriye'de terörle mücadele stratejileri hem ulusal sınır güvenliğinin sağlanması hem de sınır ötesi tehditlerin bertaraf edilmesi açısından kritik bir önem taşımaktadır.

Türkiye'nin Suriye politikası terörle mücadele üzerinden şekillenmiştir. Bu bağlamda 1980-1998 arası dönemde PKK'nın Suriye topraklarında barındırılması Türkiye-Suriye ilişkilerini uzun sürecek olan bir gerginliğe sürükleyerek neredeyse savaşın eşiğine gelinmiştir. 1998-2003 yılları arasında kademeli olarak normalleşme yaşanırken 2003-2010 yılları arasında dostluk ve ittifak yolunda önemi adımlar atılmıştır. 2011 sonrasında ise Esad rejiminin PKK/PYD ile iş birliğine gitmesiyle ilişkiler yeniden bozulmuştur (Hinnebusch, 2013).

Arap Baharı'nın etkisiyle Suriye'de patlak veren iç savaş, devlet dışı silahlı aktörlerin sahada belirleyici aktörler haline gelmesine yol açmış; bu durum, bölgesel ve küresel güçlerin dolaylı müdahale biçimlerine yönelmesine neden olmuştur. Devlet dışı silahlı aktörlerin sahadaki etkinlikleri ve belirleyiciliği, daha güçlü devletlerin doğrudan müdahale yerine bu tür devlet dışı aktörleri bölgesel politika aracı olarak kullanmasını teşvik etmiştir. ABD'nin Orta Doğu'ya daha fazla müdahil olma konusundaki isteksizliği ve 2015'e kadar Rusya dışında hiçbir gücün bölgeye doğrudan müdahale etmemesi devlet dışı silahlı aktörler aracılığıyla dolaylı bir dış politika yürütme anlayışını güçlendirmiştir (Taverner, 2021). Suriye ve genel olarak Orta Doğu'daki devlet dışı silahlı

aktörlerin etkinliklerini artırması geleneksel siyasi düzenin ne kadar kırılgan olduğunu ortaya çıkarmıştır. Türkiye için ise bu süreç doğrudan sınır güvenliğini tehdit eden bir istikrarsızlık ortamı meydana getirmiştir.

2000’li yıllarda komşularla sıfır sorun politikasının en başarılı örneğini Suriye oluşturmuştur. Ancak 2011’de Arap isyanlarının Suriye’ye sıçramasıyla komşularla sıfır sorun politikası başarısız olmuş ve Türkiye ulusal güvenliğine yönelik ciddi tehlikelerle karşılaşmıştır. Esad rejiminin şiddete başvurusuyla Türkiye, Esad karşıtı bir politika takip etmiş ve doğrudan müdahaleden kaçınan ancak rejime karşı baskı kurmaya çalışan bir strateji benimsemiştir (Özdemir, 2024).

Ancak 2015 yılından itibaren Türkiye’nin Suriye politikasında köklü bir paradigma değişimi yaşanmış, temel önceliğini rejim değişikliğinden terör tehdidinin bertaraf edilmesine vermiştir. Özellikle Rusya’nın 2015 yılında sahaya doğrudan müdahil olması, askeri dengeleri değiştirmiş ve Türkiye’yi Esad’ın devrilmesini dış politika öncelikleri arasından çıkarmaya zorlamıştır (Khatib & Al-Barasneh, 2021). Bu süreçte Türkiye, daha önce normatif değerlerle şekillenen dış politikasını, sert güç unsurları ve doğrudan askeri müdahalelerle desteklenen bir güvenlik merkezli politikaya dönüştürmüştür (Ekşi, 2018).

PYD Afrin, Kobani ve Cezire’de kanton ilan ederek Türkiye sınırı boyunca kesintisiz bir koridor oluşturmayı hedeflemiştir. Ancak Afrin’in Kobani ile toprak bütünlüğü bulunmamaktadır. Afrin’i Kobani kantonuyla birleştirerek bu hedefini gerçekleştirmek istemiştir (Barfi, 2016). Bu durum Türkiye’nin ulusal güvenliğine yönelik ciddi bir tehdit olarak ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda Türkiye gerçekleştirdiği askeri operasyonlarla PYD’nin sınır hattında kesintisiz bir koridor oluşturma girişimlerini engellemiştir.

Türkiye, Astana Süreci kapsamında İdlib, Halep ve Hama’da çatışmazlık gözlem noktaları kurmuştur (Görücü, 2025). Türkiye hem sahada askeri varlığını pekiştirmiş hem de Esad rejiminin ilerleyişini sınırlandırmaya çalışmıştır. Türkiye’nin gözlem noktaları kurması güvenlik ve istikrarın sağlanması açısından oldukça önemli bir adım olmuştur.

2016 yılından sonra Suriye’de politika önceliğini terörle mücadeleye vermek zorunda kalan ve sert güç kullanımını öne çıkaran Türkiye terörle mücadelede için “Alan Hakimiyeti Konsepti” uygulamaktadır. Alan hakimiyeti konsepti ile terör örgütünün yaşam alanının daraltılması hedeflenmekte, PKK ve bileşenlerinin ana barınma alanlarına üs bölgeleri inşa edilerek keşif ve gözleme olanağı genişletilmiştir. Üs bölgelerine komandolar yerleştirilerek örgüte operasyonlar gerçekleştirilmektedir (Polis Akademisi Raporu, 2022). Bu doğrultuda Suriye’ye yönelik tarihinin en kapsamlı operasyonlarından olan 2016 yılında “Fırat Kalkanı Harekâtı”, 2018 yılında “Zeytin Dalı Harekâtı”, 2019 yılında ise “Barış Pınarı Harekâtı”nı gerçekleştirmiştir (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2025). 2016 yılında Fırat Kalkanı Harekâtı ile PYD’nin Azez ile bağlantı kurmasını engelleyerek Cerablus, El Bab ve Dabık bölgelerini terörden temizlemiştir (McConnel, 2017).

2017’de ise ÖSO ile birlikte gerçekleştirdiği Zeytin Dalı Harekâtı ile PYD’nin Akdeniz’e çıkışını engellemiştir (Ekşi, 2018). 10 Şubat 2020’de ise Türk Silahlı Kuvvetleri ve SMO tarafından rejimin yayılmasını önlemek, bölge halkının güvenliğini sağlamak, göçü engellemek ve sınır güvenliğinin sağlanması amacıyla Bahar Kalkanı Harekâtı gerçekleştirilmiştir (T.C. Milli Savunma Bakanlığı, 2025). Bahar Kalkanı Harekâtı ile Türkiye, rejim güçlerinin İdlib’e ilerlemesini durdurmuştur.

Türkiye’nin Suriye’deki operasyonel sürecini destekleyen en önemli unsurlardan biri savunma sanayisinde yaşanan teknolojik gelişmelerdir. Yerli ve milli imkânlarla geliştirilen insansız hava araçları (İHA), terörle mücadelede istihbarat alanına yeni bir boyut kazandırmış hem de terörle mücadelede asimetrik bir etki ortaya çıkarmıştır. İHA’ların terörle mücadelede istihbarat faaliyetlerinde kullanılmaya başlaması örgütün eylem kabiliyetinin sınırlanmasına yol açmış, özellikle örgütün lider kadrolarının etkisiz hale getirilmesinde önemli bir rol oynamıştır (Yanarışık ve Kıyıcı, 2022). Bu durum, PKK/YPG içerisinde ciddi bir yönetim krizi ve moral bozukluğu ortaya çıkarmıştır.

Türkiye’nin küresel ve bölgesel gelişmeler ile yerel dinamiklerin etkisiyle değişen politikası bölgedeki rolünü artırmış ve onu Suriye’nin geleceğinde belirleyici bir aktör hâline getirmiştir (Khatib & Al-Barasneh, 2021). Türkiye, PKK/YPG ile mücadelesinde bir taraftan ABD ile diğer taraftan Rusya ile gerginliği göze almıştır. 2020 Şubat’ında Rusya ve İran destekli rejim güçlerinin İdlib’e yönelik saldırısı, Türkiye için yeni bir göç dalgası tehdidini gündeme getirmiştir. Ancak Türkiye, sahadaki askeri varlığını artırarak bu saldırıları püskürtmüş ve yeni bir mülteci akınının önüne geçmiştir. 35 Türk askerinin şehit olduğu bu çatışmalar, İdlib’in stratejik önemini yeniden gündeme taşımıştır. Nitekim 2024 sonlarında bu bölgeden ilerleyen muhalif gruplar önce Halep’i, ardından Şam’ı ele geçirerek Baas rejimine son vermiştir (İnat, 2025).

Sonuç olarak Türkiye’nin Suriye’deki terörle mücadele politikası, bölgesel ve uluslararası gelişmelere paralel olarak güvenlik temelli, çok katmanlı ve dinamik bir yapıya bürünmüştür. Sert güç kullanımının ön plana çıktığı 2015 yılından sonraki süreçte Türkiye, sınır güvenliğini sağlama, devlet dışı silahlı aktörlerin etkisini sınırlandırma ve sahada kalıcı bir aktör olma hedeflerini stratejik olarak birleştirmiştir. Bu kapsamda yürütülen askeri operasyonlar, teknolojik kapasitenin etkin kullanımı ve diplomatik/askeri denge politikaları Türkiye’yi Suriye krizinin çözümünde vazgeçilmez bir aktör konumuna taşımıştır.

4. Güncel Gelişmeler Işığında Türkiye’nin Suriye’de PKK/PYD Terör Örgütü ile Mücadelesinin Değerlendirilmesi

2011 yılında Arap Baharı’nın etkisiyle iç savaşa sürüklenen Suriye, kısa sürede derin bir insani ve siyasi krizin merkezi hâline gelmiştir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği’ne göre, iç savaş sürecinde 7,2 milyon kişi ülke içinde yer değiştirirken, 4,8 milyon Suriyeli ise ülke dışına göç etmek zorunda kalmıştır (UNHCR, 2024).

Yaşanan göç dalgası ve bölgesel ve küresel aktörlerin savaşa müdahil olmasıyla Suriye krizi uluslararası bir kriz haline gelmiş hem bölgesel hem de küresel çapta ciddi güvenlik sorunları ortaya çıkarmıştır.

2024 yılı, Suriye açısından tarihsel bir dönüm noktası olmuş ve 13 yıl süren iç savaş, Esad rejiminin devrilmesiyle sonuçlanmıştır. Rejimin çöküş süreci çok boyutlu dinamiklerin etkileşimiyle açıklanabilir. Muhalif grupların teknolojik ve operasyonel kapasite kazanımları (özellikle kamikaze drone kullanımı ve ileri düzey askeri eğitimler), Rusya’nın Ukrayna’daki yıpratıcı savaşa odaklanması, İsrail’in Hizbullah’a yönelik yoğun askeri baskısı ve rejimin ağır ekonomik darboğazı bu süreci hızlandıran başlıca faktörler arasında değerlendirilebilir. Bununla birlikte, rejimin siyasi meşruiyet ve askeri kapasite bakımından ciddi bir aşınma yaşadığı ve sahadaki inisiyatifi giderek kaybettiği de gözlemlenmiştir.

Rejimin devrilmesinde önemli faktörlerden biri muhaliflerin kapasitelerini artırmalarıdır. Türkiye’nin 2020 yılında gerçekleştirdiği Bahar Kalkanı Harekâtı, İdlib’te sıkışan muhaliflere nefes aldırarak, 5 Mart 2020’de sağlanan ateşkes sonucu toparlanmaya başlamışlardır. Muhalifler kamikaze dronelar, gece görüş cihazlarıyla donatılmış, ciddi şekilde askeri eğitim ve programlardan geçmişlerdir. Muhaliflerin toparlanma sürecine girdiği bu dönemde ise Esad rejiminin en büyük destekçisi konumundaki Rusya’nın ise Ukrayna’daki savaşa odaklanması sahadaki dengeleri değiştirmeye başlamıştır. İran ve İsrail arasındaki çatışmalar da muhalifler lehine olumlu sonuçlar ortaya çıkarmıştır (Görücü, 2024). 7 Ekim’den sonra Hizbullah’ın İsrail ile çatışmaları artırması Suriye’deki Afganistan, Pakistan ve Irak kökenli Şii milis güçlerini Lübnan’ın güneyine çekmesine yol açmıştır (Caner, 2024). Rejimin ekonomik sıkıntıları, teknik kapasite sorunu ve motivasyon eksikliği de rejimin kısa sürede düşmesinde belirleyici olmuştur. Askerlerin savaşma konusundaki isteksizliği, muhaliflerin rejim askerlerine yönelik çıkardığı aflar ordudan kaçmalarına yol açmıştır (Görücü, 2024).

Bu koşullar altında 27 Kasım 2024’te Halep’in batısında Fethu’l Mubin Operasyon Odası çatısı altında toplanan muhalif gruplar, HTŞ öncülüğünde “Saldırganlığı Caydırma Operasyonu”nu başlatmışlardır. Başlangıçta sınırlı hedefleri olan bu operasyon, rejim güçlerinin kısa sürede çözülmesiyle beklenenden çok daha geniş bir etkiye ulaşmış; sadece üç gün içerisinde Halep’in neredeyse tamamı muhaliflerin kontrolüne geçmiştir. Rejim ve destekçilerinin cephe hatları hızla düşerken büyük bir bozgun görüntüsü ortaya çıkmıştır (Acun, 2024). Bu gelişmeleri takiben, Suriye Milli Ordusu (SMO) 1 Aralık’ta “Özgürlük Şafağı Operasyonu”nu başlatmış ve özellikle Fırat’ın batısında yer alan stratejik Tel Rıfat ve Münbiç bölgelerini PKK/YPG unsurlarından temizlemiştir. Bu iki bölge, hem Afrin ile Kobani kantonlarını birleştirme hedefi açısından PYD için stratejik öneme sahipti hem de Türkiye sınırlarına yakınlığı nedeniyle Ankara’nın güvenlik öncelikleri arasında ilk sıralarda yer almaktaydı (BBC, 2024). Tel Rıfat ve Münbiç’in PYD/YPG’den temizlenmesinden sonra muhalifler büyük ölçüde bölgeyi hakimiyeti altına almış ve terör örgütü çok büyük bir kayıp yaşamıştır.

Muhafiflerin başlattığı operasyon kısa sürede başarılı olmuş ve 8 Aralık 2024'te Esad rejimi devrilmiştir. Esad rejiminin tamamen düşmesiyle birlikte, Suriye'de yeni bir siyasi yapı inşa edilmeye başlanmıştır. HTŞ lideri Ahmet eş-Şara öncülüğünde kurulan Suriye Geçiş Hükümeti, ülkedeki silahlı grupların Savunma Bakanlığı bünyesinde birleştirilmesi çağrısında bulunmuştur (Aslan vd., 2025).

Esad rejiminin düşmesinden sonra en büyük darbeyi alanlardan biri terör örgütü PKK/PYD olmuştur. Bu süreçte PYD/YPG önemli mevzilerini kaybetmiş; Tel Rıfat ve Münbiç gibi Arap nüfusun yoğun yaşadığı bölgelerde ciddi halk isyanlarıyla karşı karşıya kalmıştır. Türkiye'nin uzun süredir hedeflediği "güvenli bölge" inşası açısından bu gelişmeler kritik bir eşik oluşturmıştır.

2025 yılı itibarıyla, Suriye'deki yeni yönetim, devlet otoritesini yeniden tesis etmek amacıyla iç ve dış politikada çok sayıda zorlukla karşı karşıya kalmıştır. Yeni yönetimin öncelikli hedefi devlet otoritesinin sağlanmasıdır. Dürzi unsurlar, eski rejim kalıntıları ve PYD/YPG gibi aktörler yeni yönetim açısından potansiyel tehdit olarak öne çıkmaktadır (Şensoy, 2025). Bu çerçevede Mart 2025'te Suriye Cumhurbaşkanı Ahmet eş-Şara ile YPG/SDG lideri Mazlum Abdi arasında 8 maddelik bir anlaşma imzalanmıştır. Buna göre YPG/SDG Şam yönetimini tanıyacak ve Suriye'de devlet inşa sürecine olumlu katkı sağlayacaktır (Mercan, 2025). Anlaşmaya göre Kürtler tanınacak ve anayasal hakları garanti altına alınacaktır. Suriye'nin kuzeyindeki sivil ve askeri yapılar Suriye devletinin yönetimi altına girecektir. Taraflar anlaşmanın gereklerini 2025 yılının sonuna kadar yerine getirecektir. Anlaşma PKK ele başı Öcalan'ın silah bırakma çağrısından 10 gün sonra yapılmıştır. Ancak PYD/YPG tarafı Türkiye'den gelen silah bırakma çağrısının kendilerini ilgilendirmedini açıklamışlardır (Yılmaz, 2025). Suriye yönetimi ve PYD arasında imzalanan anlaşma PYD tarafından Suriye'nin geleceğini inşa etme yolunda önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir (Avsat, 2025). Cumhurbaşkanı Erdoğan ise anlaşma sonrası "Suriye'nin terörden arındırılmasına yönelik her yönde çabayı doğru yönde atılmış bir adım olarak görüyoruz" ifadelerini kullanmıştır (Boran, 2025). Yapılan açıklamalardan sonra Türkiye'nin Şam yönetimi ile SDG arasında yaşanan gelişmelere ihtiyatlı ve temkinli bir iyimserlikle yaklaştığı belirtilebilir (Şensoy, 2025).

ABD'nin bu süreçteki pozisyonu da dikkat çekicidir. ABD Merkez Kuvvetleri Komutanlığı (CENTCOM), Orgeneral Michael Erik Kurilla'nın Şam yönetimi ile SDG arasında anlaşma imzalanmadan günler önce Suriye'ye ziyaret gerçekleştirerek SDG liderleriyle görüşüğünü açıklamıştır (Boran, 2025). Görüşmenin anlaşmadan kısa süre önce gerçekleşmesi dikkat çekmektedir. Nitekim Trump'ın başkanlığı sonrası Suriye'den muhtemel çekilme kararı sonrasında terör örgütünün sahada yalnız kaldığı bu nedenle taviz vererek anlaşmaya razı olduğuna dair kanaat oluşmaya başlamıştır (Şensoy, 2025). CENTCOM Komutanı Orgeneral Michael Kurilla'nın anlaşmadan hemen önce Suriye'ye ziyarette bulunması ve SDG ile temas kurması, Washington'un süreci yönlendirme çabası olarak yorumlanmıştır. Nisan 2025 itibarıyla ABD'nin Suriye'deki

askerî varlığını kademeli olarak azaltacağı ve bazı üsleri kapatacağı duyurulmuş, bu da terör örgütünün sahadaki pozisyonunu daha kırılgan hâle getirmiştir (Reuters, 2025).

Türkiye, iç savaşın başlangıcından bu yana Suriye krizinde aktif ve çok boyutlu bir pozisyon üstlenmiştir. Bir yandan Suriyeli mültecilere en fazla ev sahipliği yapan ülke olurken diğer yandan muhalif grupların eğitim, donanım ve lojistik desteğinde önemli bir rol oynamıştır. Sahada oluşturduğu güvenli bölgelerle göçün önlenmesine katkı sağlamıştır (Miş, 2024).

Güncel gelişmeler ışığında Türkiye’nin Suriye’de terörle mücadelesi değerlendirildiğinde; öncelikle Suriye’nin Türkiye’nin terörle mücadelesinde merkezlerden biri olduğunu ve dış politika öncelikleri arasında önemini korumaya devam ettiği söylenebilir. Türkiye Suriye’de yaşanan son gelişmelere her ne kadar doğrudan taraf olmasa da yaşananlar Türkiye’nin lehine bir sonuç ortaya çıkarmış ve Türkiye’nin Suriye’de belirleyiciliği artmıştır. Türkiye için Suriye’de en önemli konular terörle mücadele ve sığınmacılardır. Esad rejiminin düşmesiyle sığınmacılar geri dönmeye başlamışlardır. PKK/PYD ise Tel Rıfat ve Münbiç gibi kritik bölgeleri kaybederek Şam yönetimi ile anlaşma imzalamışlardır. Yaşanan bu gelişmeler Türkiye’nin etki gücünü artırarak PKK/YPG ile mücadelesine olumlu etki etmiştir. Türkiye terörle mücadelesinde izlediği terörü kaynağında yok etme politikasında hiç olmadığı kadar başarıya ulaşmaya yakındır.

Suriye’de yönetim değişse de yeni bir düzenin inşa edilmesi zaman alacaktır. Türkiye açısından en önemli tehdit Suriye’nin bölünmesidir. Her ne kadar Şam ile SDG arasında anlaşma imzalanmış olsa da bu tehdidin ortadan kalktığı söylenemez. İç savaşın başladığı 2011 yılından bu yana terörle mücadelede en avantajlı olduğu dönemdedir. Ancak anlaşmadan terör sorununun ortadan kalkacağını beklemek doğru değildir. Dolayısıyla Türkiye’nin, bu süreci hem diplomatik hem de askeri araçlarla dikkatle takip etmesi, gerektiğinde sahada caydırıcılığını artırması kritik önem taşımaktadır.

Sonuç

Bu çalışmada, Türkiye’nin PKK/PYD terör örgütüne karşı yürüttüğü mücadelenin Suriye boyutu hem tarihsel bir perspektifle hem de güncel gelişmeler ışığında analiz edilmiştir. İnceleme kapsamında, PKK’nın yapısal dönüşümü ele alınarak Suriye’deki varlığı dönemlere ayrılarak incelenmiştir. Bu çerçevede, 1980–1998 yılları arasında Esad rejimi ile PKK arasında bir vekâlet ilişkisi tesis edildiği; 1998–2011 döneminde ilişkilerin gerilimli bir yapıya büründüğü ve 2011 sonrasında ise sahada karşılıklı çıkar ilişkilerine dayalı bir ortaklık modelinin benimsendiği tespit edilmiştir. Bu ilişkisel dönüşüm, Türkiye’nin Suriye politikasının da güvenlik merkezli bir eksene kaymasına ve dış politikasında önemli dönüşümlere yol açmıştır.

2011’de başlayan Suriye iç savaşı, Türkiye açısından hem insani hem de güvenlik temelli kaygıların derinleştiği bir dönemdir. Başlangıçta rejim karşıtı muhalefeti destekleyen Türkiye, 2015 yılından itibaren ABD’nin PKK’nın Suriye kolu olan PYD/YPG’yi

İŞİD'e karşı sahada vekil aktör olarak kullanmaya başlamasıyla birlikte Suriye politikasında öncelik değişikliğine gitmek zorunda kalmıştır. Bu doğrultuda Türkiye, rejim değişikliği hedefinden ziyade, Suriye'nin toprak bütünlüğünün korunması ve sınır ötesi terör tehdidinin bertaraf edilmesine odaklanmıştır. Bu stratejik yönelme, Türkiye'nin Suriye'de sert güç unsurlarına dayalı politikalarını artırmasına ve sahaya doğrudan askeri müdahalelerde bulunmasına zemin hazırlamıştır. Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı ve Bahar Kalkanı harekâtları bu bağlamda değerlendirilmelidir. Türkiye'nin sahadaki askeri varlığını artırması, yalnızca sınır güvenliğini sağlamakla kalmamış; aynı zamanda bölgesel güç dengelerinde önemli bir aktör olarak konumunu pekiştirmiştir. Küresel ve bölgesel gelişmelerin yanı sıra yerel aktörler arasındaki dinamikler de Türkiye'nin Suriye politikasındaki belirleyici rolünü artırmıştır. Bu bağlamda, Türkiye'nin izlediği proaktif politika, Suriye'nin geleceğine yönelik belirleyici bir konum elde etmesine imkân tanımıştır.

Son gelişmeler bağlamında, muhalif grupların başlattığı operasyonlar neticesinde Esad rejiminin devrilmesi, Türkiye için jeopolitik açıdan yeni fırsatlar doğurmuştur. Özellikle Tel Rıfat ve Münbiç gibi stratejik öneme sahip bölgelerin PYD/YPG'den temizlenmesi, Türkiye'nin kuzey Suriye'de oluşturmayı hedeflediği güvenli bölge stratejisinin uygulanabilirliğini artırmıştır. Şam rejimi ile SDG arasında imzalanan anlaşma terörle mücadele bağlamında dikkatle izlenmesi gereken bir gelişmedir. Ancak anlaşmadan terörün tamamen ortadan kalkacağı yönünde bir beklenti gerçekçi değildir. Bu nedenle Türkiye'nin hem diplomatik hem de askeri araçları etkin biçimde kullanmaya devam etmesi ve gelişmeleri çok yönlü bir güvenlik perspektifiyle takip etmesi ulusal güvenlik açısından stratejik bir zorunluluktur. Sonuç olarak, iç savaşın başladığı 2011 yılından bu yana Türkiye'nin Suriye bağlamında terörle mücadelede en avantajlı döneme girdiği söylenebilir. Ancak bu avantajın sürdürülebilirliği, Türkiye'nin sahadaki askeri angajmanını stratejik diplomasiyle destekleyebilmesine ve muhtemel senaryolara karşı hazırlıklı olmasına bağlıdır.

Bu çalışma, Türkiye'nin PKK/PYD terör örgütüne karşı yürüttüğü mücadelenin Suriye boyutunu tarihsel perspektif ve güncel gelişmeler açısından ele almıştır. Bu kapsamda Esad rejimin devrilmesinin Türkiye'ye bazı jeopolitik avantajlar sağladığı ancak yeni yönetim ile SDG arasındaki iş birliğinin terör tehdidini ortadan kaldırmadığı görülmüştür. Bu nedenle çalışmada Türkiye'nin, mevcut gelişmeler karşısında dikkatli ve ihtiyatlı bir politika izlemeye devam etmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Devam eden süreçte Türkiye'nin başka terör örgütlerine karşı farklı stratejilerle yürüttüğü mücadelelerde vardır. Bu konularla ilgili araştırmaların yapılması oldukça önemli görünmektedir. Bu yüzden bu çalışma, terör örgütleriyle mücadelelerde etkili stratejilerin neler olduğuna yönelik araştırmalarının yapılmasını ve sonuçlarının karşılaştırılmasını önemli bulmaktadır. Bu bağlamda yeni çalışmalarla hem PKK/PYD terör örgütlerinin faaliyet alanlarına yönelik başka araştırmalar hem de Türkiye'nin mücadele ettiği farklı terör örgütleri araştırılabilir.

Kaynakça

- Acun, C. (2024). *Muhaliflerin saldırganlığı caydırma operasyonu nasıl başladı, süreçte neler olabilir?*. SETA, <https://www.setav.org/uzmanlar-cevapliyor/muhalifler-halepi-ele-gecirdi-bundan-sonra-ne-olacak>
- Ağır, O., Güven, M. E. ve Katılmış, C. (2021). Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD). içinde A. Baharçipek, G. Tuncel ve O. Ağır (Ed.), *Terör ve propaganda* (s.85-160). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Akkaya, A. H. ve Jongerden, J. (2011). The PKK in the 2000's continuity through breaks?. in M. Casier and J. Jongerden (Ed.), *Nationalisms and politics in Turkey: Political Islam, kemalism and the Kurdish issue* (p.143-162). Routledge.
- Aslan, M., Marzouk, N., Yeşiltaş, M., Çütcü, İ. ve Seifan, S. (2025). *Suriye'nin kuzeybatısında yeniden yapılandırma süreci (2016-2024)*. SETA, (262).
- Barfi, B. (2016). Ascent of the PYD and the SDF. The Washington Institute for Near East Policy, Research Note, (32).
- BBC News (2024, December 8). Menbiç'te son durum: SDG'nin şehirden çıkışı konusunda ABD ve Türkiye anlaştı. <https://www.bbc.com/turkce/articles/c5y4v31vn9mo>
- Caner, M. (2024). *Halep'in muhalifler tarafından alınmasına İran nasıl bakıyor?*, SETA, <https://www.setav.org/uzmanlar-cevapliyor/muhalifler-halepi-ele-gecirdi-bundan-sonra-ne-olacak>
- Criss, N. B. (1995). The nature of PKK terrorism in Turkey. *Studies in Conflict and Terrorism*, (18), 17-37.
- Ekşi, M. (2018). Türk dış politikasının ultimo ratiosu: Yumuşak güçten sert güce Türkiye'nin Suriye politikası. *Karadeniz Araştırmaları*, 15(60), 71-99.
- Görücü, K. (2024). Türkiye-Suriye ilişkileri. *2024'te Türkiye*, SETA.
- Hinnebusch, R. (2013). Introduction: The study of Turkey-Syria relations. in R. Hinnebusch and Ö. Tür (Eds), *Turkey-Syria relations between enmity and amity* (p. 1-12). Ashgate.
- İnat, K. (2025). Türkiye'nin Ortadoğu politikasının 10 yılı: 2015-2025. *Kriter*, (9), 32-34.
- Khatib, D. K., and Al Barasneh, A. S. (2021). US-Turkish relations in the light of the Syrian crisis (2011-2019). in D. K. Khatib (Ed.), *The Syrian crisis effects on the regional an international relations* (p. 13-30). Springer.
- Marcus, A. (2007). *Blood and belief. The PKK and the Kurdish fight for independence*. New York University Press.
- McConnel A. (2017, August 23). Fırat kalkanının stratejik kazanımları. Anadolu Ajansı, <https://www.aa.com.tr/tr/analiz-haber/firat-kalkaninin-stratejik-kazanimlari/891955>
- McDowall, D. (2007). *A modern history the Kurds*. I. B. Tauris.
- Mercan, M. H. (2025, March 15). Suriye'de yaşanan son gelişmeler ve muhtemel riskler. SETA, <https://www.setav.org/yorum/suriyede-yasanan-son-gelismeler-ve-muhtemel-riskler>
- Miş, N. (2025). Yeni Suriye'nin inşasında Türkiye. *Kriter*, 9(97), <https://kriterdergi.com/cerceve/yeni-suriyenin-insasinda-turkiye>
- Nasrollah, B., Sharifa, A. and Al Abdallah, O. (2021). Map of military control in Syria and of 2021 and beginning of 2022. Jusoor, <https://jusoor.co/en/details/map-of-military-control-in-syria-end-of-2021-and-beginning-of-2022>

- Özcan, N. A. (1999). *PKK (Kürdistan İşçi Partisi) tarihi, ideolojisi ve yöntemi*. ASAM.
- Özdemir, F. N. (2024). *Türkiye, ABD ve Rusya'nın Orta Doğu'da farklılaşan çıkarlarının bölgesel güvenliğe etkisi*. (Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi) YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- PKK Program ve Tüzüğü (1995). Waşenen Serxwebun.
- Yanarışık, O. ve Kıyıcı, H. (2022). *Uluslararası güvenliğe tehdit PKK ve bileşenleri*. Polis Akademisi Yayınları.
- Pusane, Ö. K. (2018). How to Profil PYD/YPG as an actor in the Syrian civil war: Policy implications fort he region and beyond. in Ö. Z. Oktav, E. P. Dal ve A. M. Kurşun (Eds.), *Violent non-state actors and the Syrian Civil War* (p. 73-90). Springer.
- Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs (1998). Statement made by İsmail Cem, Foreign Minister, on the special security meeting held between Turkey and Syria. https://www.mfa.gov.tr/_p_statement-made-by-ismail-cem_-foreign-minister_-on-the-special-security-meeting-held-between-turkey-and-syria_br_october-20_-1998_br_unofficial-translation__p_.en.mfa
- Reuters (2025, April 17). US withdrawing hundreds of troops from Syria, NYT Reports, https://www.reuters.com/world/middle-east/us-withdrawing-hundreds-troops-syria-nyt-reports-2025-04-17/?utm_source=chatgpt.com
- Sarı, B. (2019). Vekillikten çatışmaya, çatışmadan ortaklığa: PKK-Suriye ilişkilerinin değişen karakteristiği. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 8(1), 107-132.
- Şarkul Avsat (2025, March 12). Hem Türk hem de Kürt tarafı Suriye hükümetinin SDG ile yaptığı anlaşmayı memnuniyetle karşıladı. <https://turkish.aawsat.com/arap-d%C3%BCnyasi/5121029-hem-t%C3%BCrk-hem-de-k%C3%BCrt-taraf%C4%B1-suriye-h%C3%BCk%C3%BCmetinin-sdg-ile-yapt%C4%B1%C4%9F%C4%B1-anla%C5%9Fmay%C4%B1>
- Şensoy, A. A. (2025). Şam-SDG anlaşması ve Türkiye temkinli iyimseverlik. Türkiye Araştırmaları Vakfı, <https://turkiyearastirmalari.org/2025/03/14/yayinlar/yorum/sam-sdg-anlasma-ve-turkiye/>
- T.C. Milli Savunma Bakanlığı (2025). Bahar Kalkanı Harekatı. <https://www.msb.gov.tr/BaharKalkani>
- Taverner, A. (2021). Syria- the use of violent non state actors as a tool of regional policy. in D. K. Khatib (Ed), *The Syrian crisis effects on the regional an international relations* (p. 179-194). Springer
- UNHCR (The UN Refugee Agency) (2025). Syria emergency. <https://www.unhcr.org/emergencies/syria-emergency>
- Yılmaz, S. (2025, March 17). ABD'nin Kürt projesinde son gelişmeler. *21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü*, <https://21yyte.org/orta-dogu-ve-afrika-arastirmalari-merkezi/abdnin-kurt-projesinde-son-gelismeler/30560>

Extended Abstract

This study aims to analyze the Syrian dimension of Turkey's struggle against the PKK/PYD terrorist organization, with a particular focus on historical developments and contemporary dynamics. Within the scope of this study, the structural transformation of the PKK is examined by dividing its presence in Syria into distinct periods. In this con-

text, it has been determined that a proxy relationship was established between the Assad regime and the PKK during the period from 1980 to 1998; that their relations took on a more tense and confrontational character between 1998 and 2011; and that, following 2011, a model of partnership based on mutual interests on the ground was adopted. This relational transformation has contributed to a shift in Turkey's Syria policy toward a security-centered axis and has led to significant changes in its overall foreign policy orientation.

The Kurdistan Workers' Party (PKK), which emerged in the late 1970s as a Marxist-Leninist separatist movement, has undergone significant transformations over the decades. From its inception, the PKK pursued an armed struggle against the Turkish state, and by the early 1980s, it had established a strategic presence in neighboring Syria. The group's long-term presence in Syria and its multifaceted relationship with the Assad regime have played a central role in shaping the trajectory of Turkey-Syria relations.

During the 1980s and 1990s, Syria provided refuge and logistical support to the PKK, including hosting its leader, Abdullah Öcalan, until his expulsion in 1998 following Turkish diplomatic and military pressure, which culminated in the Adana Agreement. Despite periods of confrontation and cooperation, the PKK and its Syrian offshoots, especially the Democratic Union Party (PYD) and its armed wing, the People's Protection Units (YPG), continued to find opportunities to flourish in Syria, particularly in the power vacuum created by the outbreak of the Syrian Civil War in 2011.

Since the 1980s, the PKK, which had a presence in Syria, evolved into a de facto partner of the regime, controlling a piece of land in northern Syria equivalent to a quarter of the country's territory and a certain population, following Syria's descent into war. Until 1998, relations between the PKK and the Syrian regime were based on mutual benefit, with the PKK operating within the boundaries set by the regime. However, after the civil war, the PKK transformed from an actor operating within the regime's defined boundaries to an actor with its own area of control, able to move freely within that territory. Turkey's Syria policy has been shaped by the fight against terrorism. In this context, between 1980 and 1998, the two countries came close to war. From 1998 to 2003, a gradual normalization took place, and between 2003 and 2010, significant steps were taken towards friendship and alliance. However, after 2011, relations deteriorated again with the Assad regime's cooperation with the PKK/PYD.

The chaos triggered by Syria's descent into civil war in 2011 emerged as a primary source of concern for Turkey. Initially adopting a staunchly anti-Assad stance by supporting the opposition forces, Turkey was compelled to adjust its policy after 2015, particularly in response to the United States' decision to use the PYD as a proxy actor in the fight against ISIS. From 2016 onward, Turkey redefined its core priorities in Syria, shifting from regime change to the preservation of Syria's territorial integrity and the fight against terrorism. Emphasizing the use of hard power, Turkey adopted a strategy of

direct military intervention and strategic deployment on the ground. The enhancement of Turkey's military capabilities has positioned it as a decisive actor in the regional balance of power. Consequently, Turkey's evolving policy—shaped by global and regional developments as well as local dynamics—has elevated its influence and established it as a key player in determining Syria's future.

On November 27, 2024, opposition forces operating under the umbrella of the Fath al-Mubin Operations Room—led by Hay'at Tahrir al-Sham (HTS)—launched the “Operation to Deter Aggression” against the Assad regime in western Aleppo. The offensive achieved rapid success, culminating in the collapse of the Assad regime on December 8, 2024. Following the regime's downfall, a Syrian Transitional Government was established under the leadership of HTS figurehead Ahmad Shara. This study identifies several key factors contributing to the regime's collapse: the arming of opposition groups and their adoption of kamikaze drones, the heavy losses sustained by Russia in Ukraine, Israeli strikes against Hezbollah, and the Assad regime's economic hardships and declining state capacity.

In March 2025, a comprehensive eight-point agreement was signed between Syrian President Ahmad al-Shara and Mazlum Abdi, the leader of the YPG/SDF. According to the agreement, the YPG/SDF will recognize the Damascus government and positively contribute to the state-building process in Syria. The agreement stipulates that the Kurds will be recognized, and their constitutional rights will be guaranteed. Civil and military structures in northern Syria will come under the administration of the Syrian state.

In the context of recent developments, the downfall of the Assad regime as a result of operations launched by opposition groups has created new geopolitical opportunities for Turkey. In particular, the potential clearing of strategically significant areas such as Tel Rifaat and Manbij from PYD/YPG elements has enhanced the feasibility of Turkey's safe zone strategy in northern Syria. The agreement signed between the Damascus regime and the Syrian Democratic Forces (SDF) represents a development that must be closely monitored within the framework of counterterrorism. However, expecting the complete eradication of terrorism solely as a result of this agreement would be unrealistic. Therefore, it is a strategic necessity for Turkey to continue utilizing both diplomatic and military instruments effectively and to monitor developments through a comprehensive security lens.

In conclusion, it can be argued that Turkey has entered its most advantageous phase in the fight against terrorism in the Syrian context since the onset of the civil war in 2011. However, the sustainability of this advantage depends on Turkey's ability to support its military engagement on the ground with strategic diplomacy and to remain prepared for potential future scenarios.

This study has examined the Syrian dimension of Turkey's struggle against the PKK/PYD terrorist organization from both a historical perspective and in the context of recent developments. Within this framework, it has been observed that while the fall of the Assad regime has provided Turkey with certain geopolitical advantages, the cooperation between the new administration and the Syrian Democratic Forces (SDF) has not eliminated the terrorist threat. Therefore, the study concludes that Turkey should continue to pursue a cautious and prudent policy in response to the current developments. In the ongoing process, Turkey is also engaged in counterterrorism efforts against other terrorist organizations using different strategies. Conducting research on these issues appears to be of considerable importance. Accordingly, this study emphasizes the need for further research into what constitutes effective strategies in combating terrorist organizations and the importance of comparing the outcomes of such strategies. In this context, future studies may explore both the operational domains of PKK/PYD terrorist organizations and Turkey's efforts against other terrorist groups.